

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академична длъжност

„професор“

в професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика),

за нуждите на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (СУ),

Факултет по науки за образованието и изкуствата (ФНОИ),

обявен в ДВ бр. 49 от 29.05.2020 г. и на интернет страниците на СУ

Становището е изготвено от: проф. д.и.н. Георги Велков Колев, ШУ “Епископ Константин Преславски“, в качеството ми на член на научното жури в конкурса по професионално направление 1.2. Педагогика, научна област 1. Педагогически науки, съгласно Заповед № РД-38-316/20.07.2020 г. на Ректора на Софийския университет.

За участие в обявения конкурс са подали документи **единствен кандидат**:
Доц. д-р Емилия Хинкова Евгениева, ФНОИ, СУ “Св. Климент Охридски“

I. Общо описание на представените материали

1. Данни за кандидатурата

Представените по конкурса документи от кандидата съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“ (ПУРПНСЗАДСУ).

За участие в конкурса кандидатът доц. д-р Емилия Хинкова Евгениева е представил списък от общо 21 заглавия, в т.ч. 17 публикации в български и чуждестранни научни издания и научни форуми, 1 монография, 3 глави от две съавторски монографии.

Представени са други документи във вид на служебна бележка и удостоверения от работодател, договори от възложители на проекти, и други доказателства, подкрепящи постиженията ѝ.

Общата научна продукция на доц. д-р Емилия Евгениева е 1 дисертационен труд, 2 монографии, 5 глави от монографии, 64 публикации в научни издания, 11 рецензии и становища на докторанти, 4 представяния на книги. Представената научна продукция за конкурса за професор е част от цялостното научно творчество на кандидата и различна от тази за предходния конкурс за доцент през 2007 г.

Документите са оформени спрямо изискванията и дават възможност лесно да се проследяват и оценяват.

2. Данни за кандидата

Кратки професионални и биографични данни за кандидата.

Доц. д-р Емилия Евгениева от 1997 г. е хоноруван, а от 1998 г. е асистент, което я прави повече от 20 години част от академичния състав на Софийския университет. Този етап от професионалното ѝ развитие започва след като е натрупала достатъчно педагогически опит, работила е и е защитила дисертационното си изследване през 1996 г. Път, който може да се определи като професионално коректен и мотивиран. Прави впечатление, че по време на работата си в училище е минала по стълбицата на професионалното си развитие, като е придобила втора и първа професионално-квалификационна степен. Така разработването на дисертацията, която касае непосредственото училищно обучение, е логично научно-изследователско обобщение на натрупания педагогически опит от 1987 г. до 1996 г.

С постъпването си на работа като асистент, процесът на натрупване на знания не приключва и през 2005 г. към квалификационния си профил доц. Евгениева допълва и Магистърска програма по специална педагогика.

В академичен план се забелязва, че относително през десетилетие тя придобива ново звание – 1998 г. асистент, 2007 г. доцент, 2020 година е представила документи за участие в конкурс за професор.

Това ми дава основание да считам, че от фактологична гледна точка кандидатстването за настоящото академично израстване е планомерно в професионалното развитие на кандидатката. Прави впечатление устойчивост и целенасоченост на академичното ѝ развитие въпреки значимите промени в цялостната обществена среда, на които сме свидетели и участници.

3. Обща характеристика на научните трудове и постижения на кандидата

Представената научна продукция по конкурса е прецизно подбрана и покрива изискванията на направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика). Представените основни трудове имат пряко отношение към темите и проблемите на учебните дисциплини в преподавателската ѝ работа. Симбиоза между преподавателската и изследователската ѝ работа представляват идеите, в защитените дисертационни разработки, на нейни докторанти. Научно-приложното поле на представената проектна дейност пряко кореспондира с проблемите в системата на образование, което илюстрира и практическото приложение на теоретичните ѝ разработки.

Основните области, в които представя изследвания, са: езиковото обучение на деца и ученици със специални образователни потребности; структуриране, организиране и реализиране на процеса на приобщаване на тези деца и ученици в общообразователната среда и общността на техните връстници; подготовката и квалификацията на учители.

Основният подход, чрез който мотивира идеите си, е позитивният анализ и открояване на продуктивно взаимодействие между традиция и новаторство, теория и практика, чрез последователност и устойчивост на проведените изследвания.

Монографията ѝ „Приобщаващо образование – иновации и парадокси“ (2020) е интересен опит да се покажат предпоставките, които пораждат промените в системата на образование, лабиринтите от противоречия, през които преминава всяко поколение се вътре в нея събитие и ефектите от неговото приемане и отхвърляне от практиката. Монографията е и своеобразна изследователска ретроспекция на личното научно творчество, което отчитам като успешна самооценка. Обръщам внимание на този факт не случайно. В системата на образование тече процес на приключване на административната реформа по децентрализация на предучилищните и училищни институции с последния ѝ етап – оценката и самооценката на институционално ниво, както и оценката и самооценката на персонално ниво чрез атестирането на педагогическите специалисти. Незрялостта на общността за реализиране на този етап и система от формални проблеми в съдържанието на наредбите наложи удължаване на срока за тяхното провеждане. В дадената отсрочка е важно да се намери също така формата, структурата и съдържанието на педагогическата самооценка. Нещо, което вече е постигнала и демонстрирала в монографията си доц. Евгениева.

Намирането на структурата за представяне на устойчивите процеси в системата на приобщаващото образование е предшествано от изследване и анализ на процесите в общото образование и обучението на учителите във висшите учебни заведения в две съавторски монографии: Практическата подготовка (на студентите от направление „Педагогика“) (2008) и „Тест за диагностика на грамотността: четене с разбиране“ 2007 г. Прави впечатление, че времето на тези проучвания съвпада с началото на процеса на децентрализация в системата на образование. В този период започва разработването и обсъжданията на новия закон, което потвърждава вече подчертаното по-горе, професионално ангажирано и устойчиво развитие на интересите на кандидата.

От останалите научни публикации обръщам внимание на една малко засегната и развивана в теоретико-приложен аспект тема – национална сигурност и образование. Интересен анализ прави кандидатката в статията „Формиране на култура на сигурност като един от приоритетите на съвременното образование“. Прави се опит да се намерят допирателни между съвременните политики и образователните иновации. Надявам се, че тази ниша ще бъде доразвита в следващите години от доц. Евгениева с проблемите, които има в този контекст за децата и учениците с нарушения в развитието.

4. Характеристика и оценка на преподавателската дейност на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност на кандидата.

Учебно-педагогическата дейност на кандидата е представена в трите етапа на университетско образование – бакалавър, магистър, доктор. Аудиторната ѝ натовареност е много голяма, а курсовете, които води са обезпечени от публикуваните разработки.

Обръщам внимание на дейността ѝ при подготовка на докторанти. В предоставената справка има защитили 11 докторанта, от които 7 са чуждестранни студенти. Темите, по които са правени дисертационните разработки, са в пряка връзка с изследователските области на кандидата: организация и управление на процеса на приобщаване, редукция на учебното съдържание, методически модели за обучение по различните учебни дисциплини на деца и ученици със специални образователни потребности. В разработените теми откроявам проблема за ролята и мястото на училищния двор и културните аспекти на интегрирането. Извеждането на проблемите на приобщаването от частноучилищното пространство е особено актуално от днешния ден, когато се прави глобално реструктурира процеса на обучение в условията на пандемия. Намирането на пулса на образователната среда в отвореното социално пространство със сигурност ще има принос към намаляване на напрежението, породено от промяната. А тези две теми на докторанти на доц. Евгениева определено имат прогностичен характер.

В предоставената справка за преподавателската дейност е важно и ръководството на магистърска програма по Специална педагогика. Това е дейност, която изисква административен опит и най-вече умение за работа в екип, добро познаване на системата и предлагане на съвременни форми на обучение.

Широката палитра на профила на преподавателската дейност на доц. Евгениева респектира.

5. Съдържателен анализ на научните и научно-приложните постижения на кандидата съдържащи се в материалите за участие в конкурса

Приносителите си кандидатката описва в три области – научни, научно-практически и практически. Следват логиката на научната ѝ продукция и преподавателската ѝ работа. От тях бих посочил специално работата ѝ по развитие и обогатяване на методите и приложението на дистанционната форма на обучение и проблемите свързани с налагането на системи за антиплагиатство. Периодът на тяхното реализиране е в рамките на цялото предходно десетилетие, както се вижда от справката и референцията на проф. Форсайт. Това показва иновативната ориентираност на кандидата и приносът ѝ към съвременната практика.

Числовите показатели на постиженията на кандидата са:

h-index: 1 в Web of Science Clarivate Analytics /1995 г. - / – общо 10 цитирания; 19 цитирания на 2 индексирани документа, h-index: 1 в Scopus ELSEVIER /1960 г. - / – 10 цитирания на 2 индексирани документа, общо 44 цитирания, от които са посочени 14 цитирания на публикации, които са по конкурса.

Представените научни трудове са коректно описани в наукометричния списък. Публикациите, които са в съавторство са разпределени 50:50.

6. Критични бележки и препоръки

Основната критична бележка по отношение на представената научна продукция и учебна дейност на кандидата е по отношение на разработване на учебници и учебни помагала. В направената справка за цялостната публикационна дейност се вижда, че за предходния период от академичната развитие е имало значително по-голяма активност по този параграф. Има разработени учебници и учебни помагала, които са предназначени за училище. В момента процесът на приобщаване и въвеждането на новите изисквания с него налагат да се работи още по-активно в тази посока. Силно се надявам, че доц. д-р Емилия Евгениева ще вземе активно участие в изготвянето на методическа и друга литература, която да има непосредствено практическо приложение и ще способства за постигане на търсените културни фактори за приемане на различните в нашето общество.

7. Лични впечатления за кандидата

Познавам доц. Евгениева повече от десетилетие и оценявам нейното място в областта на специалната педагогика, развитието и налагането на политиката за приобщаване на различните като важно и продуктивно. Обичайната ѝ позитивност и градивност при решаване на професионални и административни казуси прави лесна колаборацията с нея. Професионалната ѝ отговорност и устойчивостта на нейните интереси има приносен характер, което я прави фактор в общността.

8. Заключение за кандидатурата

След като се запознах с представените в конкурса материали и научни трудове и въз основа на направения анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, **потвърждавам**, че научните постижения отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и съответния Правилник на СУ „Св. Климент Охридски“ за заемане от кандидата на академичната длъжност „професор“ в научната област и професионално направление на конкурса. В частност кандидатът удовлетворява минималните

национални изисквания в професионалното направление и не е установено плагиатство в представените по конкурса научни трудове.

Давам своята **положителна** оценка на кандидатурата.

II. ОБЩО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на гореизложеното, **препоръчвам/не препоръчвам** на научното жури да предложи на компетентния орган по избора на Факултета по математика и информатика при СУ „Св. Климент Охридски“ да избере доц. д-р Емилия Хинкова Евгениева да заеме академичната длъжност „професор” в професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

14.09.2020 г.

Изготвил становището:

/проф. д.и.н. Георги Колев/